

המבנה הכללי

בס"ד, יום שלישי כ"ב תמוז תשפ"ג (11 יולי 2023)

לכבוד

מר יהודה אבידן, מנכ"ל

המשרד לשירותי דת

ירושלים

שלום רב,

הנדון: מפרט כללי לבתי עלמין

חוזר מנכ"ל ע"ח/2 מיום י"ז אלול תשע"ח, הנחיה 876, מבקש לקבוע מפרט טכני אחיד לסוגי הקבורה השונים לכלל בעלי הרישיון, במטרה לשמור על רמת שירות ראויה לציבור המשתמשים והמבקרים בבתי העלמין. סעיף 23 להנחיה קובע תחילת כניסה לתוקף בתום חמש שנים מיום פרסומן, מכאן, שהוראות המפרט אמורות להיכנס לתוקף בחודש אוגוסט השנה.

בעבר, החל הפורום בתהליך דיוק המפרט, ואולם התהליך לא הבשיל כדי תיקון מעשי של הוראותיו. לפיכך, והיות שהגדרת מפרט טכני לפיתוח בית עלמין ואו קברים עלול לפגוע בגופי הקבורה, במשפחות, ובעתודות הקרקע של המדינה, אנו פונים במכתב זה, בבקשה **לדחות את תחילת כניסתה לתוקף של הנחיה זו, ולהקים צוות משותף לגיבוש נהלים תוך התאמתם לצרכים.**

באופן כללי, נציין, כי במפרט נפלו טעויות הלכתיות; חלקן של ההנחיות לא ברורות וההנחות עליהם הן מבוססות שגויות; ישנו פירוט יתר של הנחיות לגבי נושאים שלא ההלכה ולא הטכנולוגיות מחייבים הנחיות אלה; קובץ ההנחיות במפרט (ורביוי ההנחיות) אינו מאפשר גמישות לעתיד לבוא, מקום בו יפותחו פיתוחים טכנולוגיים שיאפשרו פתרונות חדשניים ומגוונים; המפרט מציין נתונים הכלולים בהוראות חוק אחרות העשויות להתעדכן מעת לעת (כגון: נגישות, תכנון ובניה וכיו"ב) – אין טעם לעשות כן, ויש להפנות לחקיקה הרלוונטית; אין התייחסות להנחיות ההלכתיות ששונות מגוף קבורה למשנהו.

על מנת לסבר את האוזן, נביא להלן מספר דוגמאות:

1. המפרט קובע צפיפות קבורה שגויה, שאינה מביאה בחשבון פרמטרים שונים, לרבות מעשיים וכלכליים. במאמר מוסגר, יצוין, שלא ייתכן שקבורת שדה וקבורת סנהדרין תהיינה באותה צפיפות.
2. המפרט קובע שהצפיפות שפורטה מהווה ערכים מנחים לצרכי תכנון וכל שינוי טעון אישור מפורש של המשרד, בעוד שקיימת הנחיה של צפיפות קברים לדונם של מנהל התיכנון המבוסס על פי גודל

ת.ד. 1222 בת-ים, מיקוד 5911201

דוא"ל: ishay@kadisha.org נייד: 0505-334549

www.kadisha.org

המבהל הכללי

האוכלוסייה המשוררת. לא די שגוף הקבורה מבקש לקבל היתר בניה מוועדת התכנון הרלוונטית, עתה יהא עליו לקבל גם היתר של המשרד באותם נושאים עליהם מופקדות הוועדות, כאמור, על פי חוק.

3. המפרט קובע הנחיות נגישות, ואף מפנה את גוף הקבורה למשרד לקבלת הנחיות, זאת למרות שקיימת חקיקה בנושא וכן גוף מפקח.

4. ההנחיות הנוגעות ל**כיוון הקבורה** (לדוגמא: סעיף 2.1.6 - על פי ההלכה קיימת חשיבות בקבורת כלל הנפטרים לכיוון אחד, לאו דווקא לכיוון ירושלים), **כיסוי הגופה באבני גולל** (לדוגמא: סעיף 3.1.5 - אין מקור הלכתי ליצירת מרווח בין הגופה לאבני הגולל), **מידות הקבר** (לדוגמא: סעיף 3.3 - באופן מעשי, המידות בחלקות קבורה רבות הן 60/160 ס"מ או פחות. כל גוף קבורה קובע נהלים ומידות וכל עוד אין בהם סתירה להלכה, אין כל סיבה לבצע בהם שינוי אלא לברך על היוזמה לניצול הקרקע), **עומק הקבר** (לדוגמא: סעיף 3.3.1.1 - באופן מעשי, העומק המינימלי בקבורת שדה הוא 80 ס"מ, ולעתים אף פחות מכך. כל העומקים שצוינו במפרט לא נכונים לכלל גופי הקבורה (קבר עילי, מכפלה)) **ושאר היבטים הלכתיים**, נכנסות לתחום הסמכות של רב החברה קדישא ו/או רב העיר המופקד על ההיבט ההלכתי של החברה.

5. המפרט מתייחס למונח "תבניות קבורה", כאשר מהוראותיו משתמע כאילו גופי הקבורה מחויבים ביציקת "תבניות קבורה" המשמשות לכאורה גם כיסוד למצבה, וזאת כחלק מפיתוח בית-העלמין, ועל כן אינן רשאיות לקבל החזר הוצאות מקבלן המצבות (ראה הטיעונים המשפטיים בתובענות הייצוגיות). לא זו בלבד ששינוי מהותי כגון זה מחייב העמדת מימון מתאים לסוג הפיתוח החדש, אלא שהוא אף עומד בסתירה לתנאי רישיון הקבורה ולהנחיית המשרד המאפשרת גביית תשלום עבור יסוד למצבה מקבלן המצבות.

6. חלק מן הנספחים שגויים, וחלקם אינם מתייחסים לשיטות אחרות הנוהגות כיום.

האמור אינו אלא מספר דוגמאות בקצירת האומר.

לאור האמור, וכמפורט לעיל, נבקש לדחות את תחילת כניסתו לתוקף של מפרט זה, ולהקים צוות משותף לגיבוש נהלים תוך התאמתם לצרכים.

בברכה נאמנה,
יהושע ישי

המנהל הכללי

העתק: חה"כ מיכאל מלכיאלי, השר לשרותי דת.
הגב' ראומה צמח לוי, רו"ח, מנהלת אגף תקצוב, הסדרה, פיקוח ובקרה במועצות דתיות וחברות קדישא.
הרב אברהם מנלה, יו"ר הפורום, מנכ"ל חברה קדישא תל אביב והמחוז.
הגב' יעל זלינגר, עו"ד, יועמ"ש לפורום.
חברי הפורום
רבקה בן טובים, ע. מנכ"ל חברה קדישא תל אביב.

\\G:\האחסון שלי\פורום\הושע ישי\פגישת הכנה\התייחסות לחוזר מנכל ע"2.docx